

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“

ABONAMENTE:

P: an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

A P A R E:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Cu considerare, că suntem la sfârșitul anului, rugăm pe toți onor. cetitori, cari a primit foaia noastră și sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a ni-l trimite, cât mai îngrabă.

Cu toată stima
Administrațiunea
„BUNUL ECONOM“

„INDUSTRIA“

bancă industrial-economică, societate pe acții în DEVA.

Dumnezeu a binecuvântat o lucrare de mare însemnătate pentru popor și meseriași. O nouă eră de renaștere și înflorire industrial-economică s'a inaugurat în 29 Nov. a. c. Noul așezământ »Industria«, banca industrial-economică din Deva, și-a ținut eri prima ședință după improtocolare pentru începerea lucrărilor sale binecuvântate.

Iarăși către Dumnezeu s'a întors mai întâiu. Inainte de ședință și-a sfințit

localul. Două chilii cu gust și practic mobilate, cari să află în casa a treia din cornul a trei strade a dlui director general și costă abia 300 de coroane anual. Loc mai potrivit nici că se prea poate în Deva cu o sumă așa de modestă. O casă modernă, zidită în cornul a trei strade frecvente cu întreg frontul spre strada apei, strada săcuiască, strada calei ferate, cari mijlocesc întreg comerțul și comunicațiunea din oraș și jur cu calea ferată.

Sfințirea a săvârșit-o mult iubitul nostru president, părintele protopresbiter dl *Vasile Domșa*, împreună cu dl paroch local, *Cornel Popescu* și dl *Serafiu Olariu*, din Brănișca, membru în comitetul de supraveghiere. Au asistat: vicepresidentul societății dl *Nicolae Roman* paroch în Romoșel, directorul general *August A. Nicoară*, *Iuliu Ilie Cosma*, paroch în Crăciunesti, *George Guga* paroch în Șoimuș lângă Deva, *Nicolae Pop* paroch în Ormindea, *Dionis Mateș* paroch în Căienelul de sus, *Nicolae Igna* cassarul, *Adam Lazar* contabilul, *Artem Bălaș* secretarul, dl *Norbert Satmari*, din Șoimuș, dl *Solomon Săbău*, din Pricaz, dl *Ioan Săbău* din

Folt, dl *Avram Săbău* din Folt, dl *Adam Avram* din Vălișoara dl *Lazăr Neagu* din Chișcădaga, dl *Petru Sinis I. Nicolae* din Nevoeși toți membrii ai direcțiunei. Ne-a mai onorat dl *Kováts András*, economul orașului, doamna *Luceștia de Costa Nicoară*, doamna văd. preoteasă *Maria Nicoară n. Muntean*, domnișoara *Florica Ciucu*, dl *N. Codrean*, învățător în retragere, dl *Mladin Nastici* oficial comitatens și alți acționari

Hotărârile direcțiunei sunt:

I. »Industria«, banca industrial-economică își începe lucrarea îndată după sfințirea localului, **Mercuri 16/29 Noemvrie 1905**, în prima s'a ședință după improtocolarea firmei.

II. În fie-care Mercuri, la 9 ore, să țină ședință plenară ordinară, așa numita **cenzură**, pentru votarea de imprumuturi și alte lucrări curente ale direcțiunei, Ședințe extraordinare, după trebuință, oricând.

III. Localul societății e deschis în fie-care zi de lucru dela 9—12 oare.

Cassa e deschisă în fie-care zi de lucru dela 10—12 oare și Mercuri dela 3—5 oare după ameză.

(Va urma)

FOIȚA

MÂNIA.

Mânia în oamenii cei buni

Să naște moartă, să topește;

In cei cu minte-un ceas trăește;

In semidocti trăește luni,

Trei ani în proștii cei din gloată,

Iar în mișei viața toată!

G. Coșbuc.

Scrisoare

de M. Sadovean

Ștefanache al nostru e om poznaș. Știe o mulțime de întâmplări de pe vremea lui Papură-Vodă și a lui Han-tatar, — și când începe a spune, apoi toți rămân cu gura căscată și cu ochii boldiți asupra lui. Nici nu știi de unde le mai scoate!

Câte-odată este ceva de lucru: are mama de tors, ori de scărmanat pene, — și vin

din împrejurimi fete și neveste. Intră încet, cu sfială, se așează tăcute aproape de sobă, cum se cuvine să facă în odaia unei cucoane, și prind a lucra. Și altă petrecere n'au, nici lăutari, nici danț — fără decât poveștile și năzdrăvaniile lui Ștefanache. Câte odată le mai vâra el în boale cu câte o grozăvie de țî se ridică părul măciucă în vârful capului, — dar când e viața mai amară, când toți stau cu sufletul la gură atunci par'că tae cu cuțitul funia care gătuie, spune una, spune alta, și toată lumea răsuflă ușurată. Așa Român mai rar. Până și pușchii cei de frățiori ai mei, niște omușori numai de un cot, stăteau până târziu, cu ochii sticliți, — și pentru ei Ștefanache a bătut toate țărnițele vremilor străvechi și bune. Le-a spus o mulțime de minunate povești: *Finul lui Sfântu Petrea*, *Popă cu trei oi*, *Găvănuță*, *Cheleş-împărat*, *Fata dracului* și alte multe, în care furnicau bătrâni împărați cu bărbile albe, zâne bune, Feți-frumoși și cai năzdrăvani, strigoi și necurate duhuri...

«Ce? zice el într'un rând. Am să vă spun una care s'a întâmplat de mult tare, dar asta-i chiar adevărată. — Umblau, cine știe câte veacuri sunt de atunci, Dumnezeu și cu sfântu Petru prin țara asta... Da ce țară, mai tată! Numa' păduri și iar păduri; și trăiau pe aici niste lifte spurcate, care cu care cu capu' cât o stamboală, cari cu niște colți ca la lupi, cari lungi cât un stâncen, cari scurți de o palmă, ia niște păgâni, niște *călvini*... Ducă-se dracului!... Și intră Dumnezeu și cu sfântu Petru pe țărnițele acesta, și era așa sara... Dau de un sat, printre niște păduri, și, cum erau ei trudiți tare de drum lung, se abat spre o casă din margina satului... Când să între, niște zăvozi ca niște lupi sar peste gard, și nici nu hămăesc măcar, — cască gurile, își implântă colții, și trag și întindel... Până să dea bătrânii cu toiegele, zăvozii le făcuseră ferferiță poalele anterilor... Și strigă ei la poartă:

«Om bun, om bun! fi te rog primitor pentru niște călători bătrâni!»

Ingrijirile de dat pomilor după cules.

Un agricultor practic, publică în revistă »Le petit jardin«, îngrijirile pe care le dă el pomilor roditori, și pe care credem necesar a' l da cititorilor noștri în traducere:

Pe când lucrăm într'una din zilele trecute la curățirea pomilor, răcâit, periat, spălat și vărut ajutorul meu îmi spuse; »d-ta faci pentru arborii d-tale aceia ce fac eu pentru mine. Murdar sau nu, în toți ani la această epocă, trebuie să fac o bae«. În comparație cu ceilalți băeți ai mei, găsi în adevăr că era cel mai curat, și de atunci chiar l'am pus în fruntea echipei de oameni însărcinat cu curățenia pomilor, rămânând mulțumit de munca sa.

Ei bine scumpi camarazi, faceți arborilor vostri fie ei curați sau nu, câte o curățenie în fiecare an; și veți fi mulțumiți ca și mine, căci primăvara viitoare veți vedea pomii începând să vegeteze cu vigoare. Acei urâți rozători ascunși sub foii și sub coaje vor fi decimați dacă nu omorâți cu desăvârșire, iar sucii pe care o lua acești rozători va merge în pom și prin urmare și producțiunea va fi mai mare.

La această lucrare, adică la afacerea curățirii pomilor trebuie să procedăm ca în toate lucrările cu regulă: 1) se întinde la baza pomului o pânză sau un strat de iarbă uscată, ca să cadă pe el toate resturile din răzătură; 2) după aceea cu o perire aspră se perie trunchiul și rămurile dacă pomul n'are mușchiu sau coaje bătrână sub care să se ascundă insectele. Altfel e bine să se adauge la apa de spălat puțin săpun

negru; 3) se iau toate resturile căzute prin răzătură și spătură împreună cu stratul de iarbă și se ard imediat; 4) odată arborele uscat se spoeste cu o soluțiune compusă din apă, var și calcaic în proporțiunile următoare:

1) Var în bucăți 2 kgr.; 2) sulfat de fer (calaican) de bună calitate 1 kgr.; și 3) apă 10 litrii.

Pentru a prepara zama se stânge zama în 4 litrii de apă, vărsând-o peste var încetul cu încetul ca se nu se începe de odată. Pe de altă parte se disolvă sulfatul de fer, punându-l într'un săculeț de pânză și băgându-l într'un vas cu 4 litrii de apă fierbinte sau apă rece.

Pentru a grăbi disolvarea calaicului, povățuim de a se întrebuița apa fierbinte, mai cu samă că această soluțiune cere să fie întrebuițată iute căci altfel se descompune repede în contact cu aerul.

E preferabil de a întrebuița toată zama preparată în aceeași zi, sau cel mult a doua zi, dar mai mult nu.

Varul stins de o parte redus în praf, și curățat bine de petri. Dacă varul e prea bogat în pietri astfel că prin scoaterea lor s'ar scădea prea mult cantitatea de var, atunci trebuie să mai adăogăm var pentru a equilibra cantitățile.

Se mai poate întrebuița formula aceeași însă cu piatră vânată în loc de calcaic. Aceiași preparațiune ca și cu calcaic. Această soluțiune dă un ton albastru pomilor ca și când ar fi plini de zăpadă, dar are avantajul că se poate conserva mai multe zile fără să se descompună. Pentru a se înlesni disolvarea pietri vinete, să întrebuițezează

și omoară femeia are să ne omoară și pe noi, să-l lăsăm, Petre, și să ne căutăm de drum.... Sălbateci oameni ca aceștia n'am mai văzut în împărățiile mele!..»

Și Ștefanache își mângâie mustățile și barba și tragă cu coada ochiului spre nevasta lui Ilie Leuștean, pe care regulat o bate bărbatu-său când vine afumat dela crășmă. Femeia își ridică capul, privește înainte, dar parcă nu vede pe nimeni, și oftează greu. Săraca femeia ceia! Chinuită și horopsită ca o străină în gospodăria ei! Și se uitau toți la dansa și ei parcă-i era rușine. — Iar Ștefanache tuși încet.

»Și grăește așa Dumnezeu, și pornește mai departe. Să făcuse întunec, câinii hămăiau la porți, și un miros greu de sălbăticiune plutia peste sat. Și printre garduri îi pândeau numai ochi crunți. La o cotitură, izbucniră răcnete, — și dădură peste un om ucis din care cursese eângele în pulberea drumului. Trecură pe dinaintea unei crășme în care urlau păgâni de aceia, cu ochi turburi. când zăriră așa oameni bătrâni, și străini, la vreme de noapte, traseră cuțitele și se năpustiră.... Parcă era la sfârșitul lumii, așa oameni!

la disolvat apă caldă, în care se pune piatră vânată cu o zi înainte de a fi făcută soluțiunea.

Revista V. H. și Agr.

Din toată lumea.

TURCIA.

Turcia europeană are o întindere de 165.000 kilometri pătrați cu 5 Mil. 900 de mii locuitori. Câți Turci (osmani), câți arămâni, câți albanezi, câți bulgari și greci fac parte din numărul acela, din statistica turcească, care nu există, nu să poate ști. După datele mai nouă, cari să bazează însă pe presupuneri să zice că frații noștri de un sânge, aromâni, ar fi în Turcia în număr de 800.000.

Turcia să află de mult într'un proces de descompunere, a cărui mers grăbit îl împedecă numai invidia moștenitorilor ei. Astfel această mândră împărăție de odinioară, azi abea mai vegetează încărcată de datorii, și neaptă să își valorizeze bogățiile proprii, din cauza administrației corupte. Cu alte cuvinte e prea slabă ca să trăiască, și prea tare ca să moară.

Frecările naționale și religioase între diferitele neamuri și religii cari sunt acasă în Turcia, în secolii trecuți erau ținute în frâu de mâna puternică a guvernului turcesc, azi însă mâna guvernului este atât de slabă, încât vrând nevrând trebuie să sufere privind cu mâinile în sân cum să războesc, cum să ucidă un neam pe celalalt în țara de sub cârma lui. În anii trecuți să războiau Sârbii, Bulgarii și cu Grecii constituiți

Și după ce au eșit din sat, grăește Dumnezeu-sfântul:

»Știi una, Petre?

— Oiu ști, Doamne, dacă mi-i spunel

— Uite, Petre, noi om dormi cum om putea, aici, pe pământul umed, cu capul pe petri; și ne vom învăli cu anteriile rupte. De aici poate n'om mai auzi urletele păgânilor acelora, și om putea să ne odihnim în tihnă. Și peste noapte m'oi gândi ce-i de făcut.»

Și să culcară acolo. — Din bălți și din păduri veneau strigăte și urlete, dela sat venia un miros greu și un vânt ca de pe putreziciuni, — și era așa o durere, o ticăloșie în toate părțile, că lui Dumnezeu îi dădură lacrimile și se gândi cu amărăciune că mândră ca o fată mare a făcut el lumea asta, mândră și luminoasă ca pentru sărbătoare, — și acuma a ajuns selbătăcită ca un cuib de fiare, din pricina răutății oamenilor!

Și grăi într'un târziu, după ce să gândi mult în sine, cu amărăciune mare:—

»Știi ce-i de făcut, Petre?

— Oi ști, stăpâne, dacă mi-i spune...

— Uite, Petre, este în munte, sus, un creștin, un Român cu frica lui Dumnezeu. E baci, și stăpânește șapte munți și șapte vă

Și scoate pe la țâțâna porții capul spre ei o dihanie sbârlită, cu niște ochi crunți. Și să răstește răgușit:

»Ha? Ce-i?

— Uite, suntem niște bieți creștini trudiți: cerem găzduire pe noapte....

— Ce găzduire? mormăește dihania zbârlită. Eu n'am casă de dat, nici mâncare de pomană! Și sar iar zăvozii, ca niște lupi flămânzi. Și când să uită Dumnezeu în gospodăria aceluia, vede numai dihanii spurcate, care foiau prin nomol și murdărie, și o femeie urată — ciurma găinilor! — și niște ploduri cari țipau că li-e foame, și cereau în gura mare carne crudă!

Asa era pe atunci pe pământul ăsta!

Și merge sfântu' Dumnezeu la altă casă și-l înconjoară și acolo câini, și sare stăpânul locului cu ciomagul, să le spargă capetele nu alta. I-a alungat ca pe niște hoți. Și merge Dumnezeu și mai departe și vede pe unul care își pusese femeia în cărlige, o aninase de grindă, și o bătea cu harapnic plumbuit, și când a venit la poartă duhnia dela zece pași a rachiu....

»Uite, zice Dumnezeu, vezi cum stă Dracul într'insull li ard ochii, i-i grea limba și cleioasă, a intrat beutura Diavolului în el;

că nu să schimbară în spre bine, dar să mai înăspriă. Răzvrătirea s'a întins tot mai tare, și și azi încă ea n'a apus cu totul. Împăratul (țarul) Nicolae II. a înțeles înfâșșit, că fără voința poporului nu să poate domni în timpurile de față, de aceea s'a hotărât sa concheme un sfăt al poporului, un fel de parlament numit în Rusia Dumă, care să dea împărăției o constituție. Să înțelege că până să se decidă țarul la acest pas, lupta pentru libertate a pretins mii de jertfe. Dar pentru eluptarea de drepturi să cer, în astfel de vremuri de trecere, luptători înzestrați cu calități eminente: caracter neșovăitor, multă învătătură, înfățișare plăcută și darul vorbirii ca să cucerești mulțimea. În nici un stat din Europa nu e tineret universitar atât de alipit cauzei poporului și atât de gata la ori ce jertfă, chiar a vieții, ca tinerimea universitară rusă. Insufletirea și jertfele aduse de această tinerime au fost sămânța, din care începe să încolțească acum libertatea în împărăția rusească, care să exprime încă deocamdată numai în Dumă și în ministerul denumit de Țar. Intrucât aceste reforme vor mulțumi poporul rusesc, viitorul apropiat ne-o-va dovedi.

NOUȚĂȚI

Dela banca „Ardeleana“ din loc.

Aflăm cu cea mai mare părere de rău că unul dintre întemeietorii băncii, primul ei director și actual președinte al direcțiunii dl Dr. Ioan Mișu, și-a dat dimisiunea, atât din președinția, cât și din direcțiunea băncii. Motivele sunt conziderațiuni de caracter privat.

Deputați congresuali mireni pentru noul period de 3 ani au fost aleși în archidieceza gr.-or. română următorii: Cercul Sibiiu: Partenie Cozma; cercul Seliște: Dr. N. Comșa; cercul Sebeș: Ioan de Preda; cercul Alba-Iulia: Mihail Cirlea; cercul Deva: Dr. A. Vlad; cercul Hațeg: Dr. G. Proca; cercul Ilia: Dr. St. Rozvan; cercul Geoagiu: Dr. I. Margita; cercul Zarand: Simion Damian, adv. Brașov; Câmpani: Dr. Vasile Preda; Turda: Dr. Valer Moldovan; Cluj: Vasile Almășan; Solnoc: Dr. I. Fărcaș; Bistrița: Dr. Vasile Pahone; Târnava: Dr. Dionise Roman; Sighișoara: Dr. Romulus Boiu; Treiscaune: Dr. Iancu Meșian; Brașov: A. Vlaicu; Bran: I. cav. de Pușcar; Făgăraș: Dr. Ioan Șenchea.

Cumnatul Regelui Carol I. al României, contele Filip de Flandra a murit săptămâna trecută. La înmormântare curtea română a fost reprezentată de prințul moștenitor Ferdinand.

Deputații naționaliști din dieta patriei noastre s'au înmulțit încă cu unul, cu sârbul Demetriu Musiczki ales în cercul Titel.

Deputatul cercului Hunedoara, Török, a murit. În locul lui, Românii au candidat pe tinărul și vrednicul avocat Dr. Victor Bontescu din Hațeg.

Șampanie românească. Ministrul de domenii al României a luat dispozițiunea ca în vederea expoziției naționale din 1906, să se încerce fabricarea șampaniei în pepinierele Istrița și Cotnari.

Hymen. Dl Constantin Olariu mare proprietar și întreprinzător și D-șoara Volumnia Bria învățătoare diplomată fidanțați. Cugir, în 19 Nov. 1905.

Ordin preînalt. Foaia oficioasă publică un ordin dat de M. Sa, prin care rezerviștii de întregire sunt chemați la serviciul activ în armată. Ordinul mai dispune ca soldații cari și-au împlinit serviciul, încă să fie reținuți și mai departe, însă numai în măsură cât e absolut necesar pentru menținerea contingentului de pace. Rezerviștii de întregire vor trebui să între în serviciu cu ziua de 27 Decemvrie.

Ploi torențiale în Italia. Aproape în toată Italia au căzut ploi torențiale, cari au făcut mari stricăciuni semănăturilor de grâne. În munții Alpi băntue viscole mari, Aproape de Briga au fost distruse toate adăpostirile alpine. Pe marea Mediterană domnesc tempeste dese. Aproape de Ferol a fost avariat contra-torpilorul italian »Sagittario«.

Foc uriaș. La București a ars total fabrica de tutun. Paguba e de 600.000 până la 700 000 lei. La lucrările pentru localizarea incediului 3 pompieri au fost răniți de moarte, 2 au fost răniți mai ușor.

Cutremurul de pe muntele Athos, care s'a întâmplat în 10 Noemvrie, a fost așa de violent, încât nu numai că a dărâmat mănăstiri, ci a secerat și vieți de oameni. Treisprăzece călugări au fost uciși prin o stâncă mare, care s'a prăvălit de pe piscul muntelui asupra lor. Afară de aceștia, a fost înghițită de valurile mării o barcă, în care se adăposteau mai mulți călugări.

O fată frumoasă din familie bună, Branca Zamurovici din Becichereculmare, a împușcat pe uliță pe servitoarea Piroška tot, fiindcă aceasta răspândise în oraș vestea, că Branca Z.

ar avea legături de dragoste cu un servitor. Ucigașa s'a înștiințat singură la poliție și a făcut arătare despre fapta ei.

Pe comersantul de vinuri Wilhelm Kende din Gyroc (c. Arad.) l'a omorât cineva împușcându-l prin fereastră pe când dormea. Să zice că Dumineca trecută ar fi fost la o nuntă românească unde s'a certat cu mai mulți și unul dintre ei s'ar fi răzbunat în felul acesta.

Foamete în Spania. În Spania domnește foamete mare. Mii de muncitori n'au de lucru. Oamenii și animalele n'au cu ce se nutri. Prețurile alimentelor și nutrețului sunt foarte mari.

La fondul de 20 bani al »Reuniunii sodalilor români din Sibii« pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare prin mijlocirea dlui Nicolae Stoica, controlor al Reuniunii, s'au făcut următoarele dăruii: Ioan Oltean, sodal pantofar, Ioan Borgia, sodal croitor, Valeriu D. Poponea, Stefan Duca, Izidor Marcoviciu, toți culeg. tip.; Nicolae Bulea, sod. văpsitor, N. N., George Chelemeniciu, sodal măsar, Nicolae Borgia, sod. văpsitor, Ioanichie Bota, Nicolae Simtion, sodal croitor, Iosif Marcu, măestru pardositor, Petru Stanciu, sod. zidar, Florea Crucită, măestru croitor, Andrei Gherman, sergent, fiecare câte 20 bani, Ioan Marcu, culeg. tip. 40 bani. În toatăl 3 cor. 40 bani.

Coroane eterne. D-șoara Elena Petrașcu, directoara internatului »Asociațiunii«, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului colonel cav. Ignatiu de Iacobich, a dăruiat fondului »Darurilor de crăciun«, administrate de »Reuniunea sodalilor români din Sibii«, suma de 10 cor.; dl Leontin Simonescu, secretar metropoliran, fondului »văduvelor și orfanilor meseriașilor« 8 cor.; dl Pantaleon Lucața, căpitan c. și r. în penziune »fondul pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare« 10 cor. și dl Ioan de Preda, adv. fondului »masa învățăceilor meseriași« 10 cor.

Să ținem șezători de cetire la sate.

Trăim vremea renașterii și redeşptării poporului din robia întunecului și a sărăciei. Cu vie bucurie cetim în gazetele românești din diferite locuri, că o seamă de doamne cărora le zace la inimă a neamului înaintare și fericire, să coboară în zile de sărbătoare între femeile dela sate, și le citesc bucăți alese din scriitorii nostri cei buni și le dau sfaturi cumiști.

Umblă pe drum cu alaiu, ș'acasă n'are mălaiu.

Exemplul acesta bun și de laudă, nu ne îndoim, va împinteni pe mulți, doamne și domni din societatea cărturară românească, să facă asemenea șezători acum în lungile seri de iarnă, moarte pentru munca săteanului, când de obicei el dormitează ca și ogoarele lui.

Fruntașii comunelor din jurul centrelor românești să ceară numai sprijinul celor inteligenți, aceștia de sigur cu dragă inimă le vor veni într'ajutor, având în vedere scopul însemnat, care să poate satisface cu mijloace așa de puține, și care va aduce foloase atât de mari.

Știri economice.

România și-a deschis iar granița pentru exportul de cucuruz. Să știe că în urma recoltei slabe din anul trecut, guvernul a hotărât închiderea graniței pentru export, și să credea că aceasta măsură va fi prelungită și pentru anul acesta. Constatându-se însă că producțiunea anului acesta a fost, contrar presupunerilor, mai bună decât mijlocie, printr'un ordin ministerial s'a ridicat opreliștea exportului.

Cel mai bun articol de export. Sub acest titlu promițător scrie o gazetă din capitală, că exportul nostru este în creștere continuă. Inșă nu produse industriale exportăm, de articolele noastre industriale nu are străinătatea lipsă, ci marfă mai bună, mai aleasă; e vorba de muncitorii noștri cari emigrează în țări străine și să așezează ca muncitori în stabilimente industriale unde plăta corăspunde muncii ce o prestează. După Italia, Austro-Ungaria este statul care exportă mai mulți oameni, cari cei mai mulți să îndreaptă spre America. În luna aceasta s'a întâmplat pentru întâiașdată cazul, că vaporul de export „Panonia” ce a plecat cu 2038 emigranți din Fiume, n'a putut să dea loc la toți cei ce vreau să părăsască patria fericită, și 250 călători au fost lăsați pe uscat. Aceștia au fost siliți să se îndrepte la Bremen și Hamburg pentru ca totuși să scape de țeara unde nu capătă de lucru și unde nu li să plătește munca după merit.

Printre numărul cel mare de Emigranți băgăm de seamă că și numărul Românilor crește, ceea ce nu ne întristează, ci din contră, îndemnăm pe toți Români sănătoși și apți de muncă, să meargă ori unde, numai să câștige bani, căci suntem convinși că dragostea pentru țeara lor nu-i părăsește pe Români în ori ce parte a lumii s'ar afla.

Telefonul Budapesta—Belgrad s'a predat folosinței publice în 20 l. c. Legătură directă au pe această li-

nie de telefon pe teritor ungar orașele Ujvidék și Zimony. Legătură indirectă peste Ujvidék mai au orașele Baja, Szabadka, Sghedin, Zenta și Zombor. Taxele sunt: pentru o convorbire de 3 minute între Zimony și Belgrad 1 cor., între Belgrad și celelalte orașe 2 cor. Convorbiri exprese să plătesc de 3 ori așa de scump. Pentru cei cari nu sunt abonenți, avizul costă 1 cor.

Controla institutelor financiare din Ungaria o cere Dr. E. Hantos în broșura apărută sub titlul de mai sus în Budapesta. Hantos nu să mulțumește numai cu insistarea pe lângă introducerea controlului legal la instituturile financiare, ci el mai adaugă în monografia sa și proiectul (schită) unei astfel de legi, care conține norme amănunțite despre toate ramurile controlului.

Însoțiri de lăptărit în Săcuime. În scurt timp s'au înființat, după cum cetim în »E. G.«, șapte însoțiri de lăptărit în comitatul Udvarhelyului, și ce este mai important, că pentru unul ce'l produc aceste însoțiri au aflat deja loc de desfăcere la două firme din Viena și Berlin.

Băncile noastre românești cari toate au în paragraful întâiu al statutelor lor scris negru pe alb, că sunt înființate pentru a veni în ajutorul poporului agricol, până acum nici una măcar nu să ocupă cu altceva, decât cu dare și luare de împrumuturi, cari în cele mai multe cazuri, fiind poporul nostru încă tinăr, sunt împrumuturi consumptive, și-l duc la sapă de lemn.

Expoziția națională română din anul viitor 1906 și »Erdélyi Gazda«. Știm din circularul general al expoziției, că Români cari locuiesc regatul României și provinciile ce alcătuiau vechia Dacie precum și acei aflători în peninsula balcanică, Istria și în alte părți, nu uită că s'au îndeplinit 1800 ani de când marele împărat Traian începuse războiul de cucerire al Daciei. Inimile lor bat cu mai multă putere, gândindu-se că peste puțin timp să apropie aniversarea acestei mari cuceriri romane precum ș-a stabilirei definitive a legionarilor și colonilor lor și prin urmare începutul vieții române în această parte a Europei. Din descendenții acestor falnici cuceritori, amestecați cu rămașii aprigilor apărători Dacii, s'a zămislit poporul românesc. În aceasta convețuire și conlucrare își are izvorul mândru și neîndoelnic neamul nostru. O miie opt de sute de ani poporul format astfel a trăit, a muncit din greu și mai adeseori a războit, vărsând mult sânge, pentru a-și apăra limba, credința și pământul tot atât de sfânt pe care ne aflăm. O astfel de dată măreață nu putea să

nu încălzească întreaga suflare românească și să nu căutăm cu toții a o sărbători cum merită.

»Erdélyi Gazda« face într'un prim articol amintire de expoziția aceasta, laudă înaintarea uriașă ce a făcuto România în cei din urmă vre-o câțiva zeci de ani mai ales în privința economică, aminteste de pregătirile ce le face statul ungar pentru ca să fie vrednic reprezentat la această expoziție, și pretinde ca să fie bine reprezentată și economia ardealului în special, dela care România a luat atâtea exemple, și cu care ar putea sta în legătură de interese economice mai strânsă. Ar fi lucru foarte trist, dacă Ardealul nu s'ar prezenta în mod demn la această expoziție, închee autorul articolului.

FELURIMI

Insurătoare în vîrf de arbori. La Negrii de pe insula Mindanao a Filipinelor insurătoarea se face într'un mod de tot particular. Când doi tineri vreau să se căsătorească, părinții și amicii lor caută 2 palmieri tineri drepti și cu scoartă netedă, deopotrivă de groși și apropiați destul unul de altul. Dupăce au fost găsiți palmierii doriți, îi arată celor 2 logodiți, cari la o zi fixată merg de se așezează lângă cei 2 arbori însoțiți de cortegiul de nuntă. La un semn dat de unul dintre azistenți, care ia rolul de naș, mirele și mireasa se suie până în vârful arborelui seu. Ajunși în vîrf, mirele întinde brațele și caută să prindă cu mâna fărful arborelui gemen și să-l tragă cătră sine până ce fruntea sa atinge fruntea miresei, care — la rândul seu — face tot posibilul ca să ușureze contactul. Cei prezenți constată cu bucurie aceasta și conducătorul ceremoniei declară solemn căsătoria de încheiată. După aceasta urmează apoi binecuvântarea preotului catolic, căci Negrii acestea sunt încreștinați, dar validitatea căsătoriei o constituie singur contactul frunților în vîrfurile arborilor.

Sfecla în oțăt. Să spală stecla fără să să rupă firele cele subțiri dela rădăcină, debarece rupându-se sfecla să albește, să ferbe în urmă, sau să coace în cuptor, să scoate coaja, să taie falii și să așezează întro farfurie în rânduri, și să presară fiecare rând cu sare, chimin, hirean ras ori tăiat în falii subțiri, apoi să acopere cu oțăt bun fert, cu puțin zahăr și lăsându-l mai întâiu să se răcească, să pune undelemn trebuitor și să lasă să stea astfel 24 oare, cu cât va sta mai mult, să face mai bună.

Averile mănăstirilor rusești. Gazeta de Petersburg scrie: că venitele anuale ale mănăstirii Alexandru Newski sunt 800.000 Cor.ane. Din imobilități (nemiscător) are mă-

năstirea un, venit anual de 2 milioane Coroane pe când din daruri pentru zidirea de biserici, pentru alinarea suferințelor celor săraci, pentru ajutarea celor arși ori nenorociți să adună trei milioane Coroane. Din suma aceasta enormă trage starițul mănăstirii leafă de 200000 Coroane, iar economul 80,000 de Coroane. Fiecare din cei 70 de călugări căți sunt în mănăstire a fost dator ca la Hirotonirea lui să plătească cel puțin 1000—2000 de Coroane. Din venitul mănăstirii să împarte între călugări 1 Milion de Coroane. Cea mai bogată mănăstire din Rusia e »Sf. Treime« din Moskva; aceasta dispune de un capital de 3 miliarde ruble, adică 12 miliarde Coroane. Numărul mănăstirilor în Rusia este de 700. Ca să-și facă cetitorul închipuire ce săraci de bunuri lumești sunt acești călugări rusești, amintește gazeta că un călugăr din mănăstirea Newski a lăsat drept moștenire după moartea lui întâmplată de curând, 400,000 Coroane. Despre o maică dintr'o mănăstire din Rusia de sud știe gazeta să povestească că dă unei societăți teatrale care reprezintă operele, o subvențiune anuală de 120,000 Coroane. Gazeta își încheie astfel acest interesant articol: de ar fi pace, ori de ar fi război, țeara de bani totdeauna are trebuință, și pentru mănăstiri chiar milioanele nu sunt decât o milă dată de o văduvă pentru pomenirea răposatului.

DOCTORUL DE CASĂ

Pentru friguri. — O litră de vin alb și ca o nucă țipirig pisat, le amesteci și beai vinul tocmai în momentul când te prinde frigurile.

Pentru bube dulci. — Să ia rămașița dela cafeaua neagră (zațul), o amesteci cu unt de lemn, speli copilul bine cu apă caldă la bube și-l ungi bine seara.

Cum să oprește sângele dintr'o rană mai mare? Mai întâiu de toate să spală rana cu apă curată, apoi să presară pe rană praf de cărbuni de lemn, să înfășură în vată, ori o cărpă de in, ș'apoi să leagă; ori, să pune pe rană făină de grâu amestecată bine cu sare de cugnă ș'apoi să leagă; ori, să presară un strat mai gros de orez pisat bine, și apoi să leagă. Fieștecare din aceste prescrieri ajută negreșit.

Bibliografie.

Coșbuc tradus în limba maghiară. În editura revistei »Luceafărul«, Budapesta Zöldfa utca 7, a apărut într'un

elegant volum o parte din poeziile poetului nostru G. Coșbuc. Traducerea a făcut-o poetul maghiar Révai Károly din Săcărîmb, însuși un ales temperament poetic și unul din cei mai buni traducători ce-i are astăzi literatura maghiară. Volumul are o prefață datorită filologului Dr. G. Alexici, cunosător bun al amândoaor literaturi, română ca și maghiară.

Nr. 18 din »Foia școlastică«, organ al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din arhidieceasa Alba-Iulia și Făgăraș a apărut cu următorul sumar: 1. După adunarea generală. 2. Leafa cantor—învățătorilor dacă rămâne restanță, este de a să scoate pe calea adm. politice. — În ce tip își va cauta cantor—învățătorul cadintele sale restante fără a călca autoritatea forurilor școlastice-eclésiastice — Temă premiată cu 50 cor. în aur. 3. Scrisor pedagogice V. Gr. Borgovan. 4. Scaunu (A szék. continuare) Mihail Gazdae. 5. Învățământul intuitiv. 6. Cântec de toamnă. 7. Rapoarte diverse.

»Călimdarul poporului« pe 1906, a apărut, cu material de citire bogat și cu frumoase ilustrații. Prețul 40 bani și 5 ban porto.

Nr. 1321—1905.

CONCURS.

Devenind vacant stipendiul de K. 100 din fundațiune »Dobâca« Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român publică concurs pentru conferirea acestui stipendiu, la care sunt îndreptățiți a concura tineri români, ce frecventează vre o școală din patrie, preferiți fiind — în sensul dispozițiunilor testamentare — tinerii români de pe teritoriul fostului comitat Dobâca.

Cererile pentru acest stipendiu au să se înaintezeze comitetului central al Asociațiunii în Sibiiu (Nagyszeben) str. Morii nr. 6, cel mult până la 15 Decembrie a. c. prevăzute cu următoarele documente:

a) Atestat de botez;
b) Testimoniu de pe anul școlar 1904/5.

c) Atestat de paupertate.
Cererile întrate după 15 Decembrie n. a. c. nu se vor conzidera.

Sibiiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii, ținută în 10. Noembrie 1905.

Iosif Sterca Șulufu

Ioan I. Lăpădatu,
secretar substituit.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Cu ocaziunaa seratei teatrale din 25. Nov. c., arangiată de tinerii meseriași rom. din loc, au încurs peste tot din biletele vândute precum și din suprasolviri 216 cor. 10 fil. Din aceasta sumă detragându-se spesele, de 141 cor. 80 fil., rămâne un venit curat de 74 cor. 30 fil.

Suprasolviri au bine-venit a da următorii peastimați:

DI. Dr. Aurel Vlad, deput. diet., dir. etc. 18. cor. DI Ioan E. Candrea, comerciant 10. cor. DI I. I. Vulcu, comerciant 5. cor. DI Dr. Traian Frențiu, protopop 4. cor. DI Dr. Aurel Oprea, avocat 3. cor. DI Grig. Vulcu, comerc. 3. cor. DI G. T. Matei, architect. 2. cor. DI A. G. Mumtean, comerciant 1. cor. 20 fil. DI I. Părau, edif. 1. cor. DI I. Lupan 1. cor. DI Irimie Necșa 40 fil. DI Nicolae Voina, inv. 20 fil. DI Ioan Lăzăroi, pantof. 20 fil. și DI N. N. 20 fil.

Primească și pe aceasta cale cele mai calde mulțămiri pentru bună-voința manifestată întru spriginirea și încurajarea tinerilor nostri meseriași spre perfecționare.

Orăștie, 28 Mov. 1905.

C. Baicu.
președ.

Têrgurile din Ungaria, Transilvania și Banat.

Dela 20—26 Noemvrie v. 1905.

Dum	20 Soborșin.
Luni	21 Canija mare. Hejasfalva.
Marti	— — — — —
Merc.	23 Ațel Blaj. Capolnoc-Mănăstur. Făgăraș, Orăștie Petelea. Turda.
Joi	24 Cesta Seredă Murășului Soporul de jos. Uzon.
Viner	25 Oradea mare.
Sâmb	— — — — —

Dum. a 24-a după Ruslii, ev. 9 dela Luca. gl. 7, v. 2

Dum	20 † C. G. P. Pr.	3 Fr. Xav.
Luni	21 (?) Intr. în bis.	4 Barbara
Marți	22 Ap. Filimon	5 Sava
Merc.	23 P. Amfilochie	6 Nicolae
Joi	24 † P. Amfilochie	7 Ambrosie
Vineri	25 P. Clement	8 (?) Zem M.
Sâmb	26 C. Alipie	9 Leucadia

Redactor resp. ADRIAN CRISTEA

Nr. 3311/1905 adm.

Publicațiune.

Conspectele, — despre darea de drum comitatenză, repartitionată pentru teritoriul orașului nostru, — vor fi expuse spre vedere publică din 1—15 Decembrie inclusiv a. c. în localul oficiului de cassă orășenesc.

În timpul acesta, e în drept ori-ce parte interesată ași spune nemulțămirea cu privire la repartitionarea din afacere și a înainta eventual reclamațiune la comisiunea administrativă comitatenză.

Szászváros (Orăștie) 25 Nov. 1905.

Acker m. p., primar.

Nu există

Săminte agricole și de grădină mai bune și mai recomandabile

ca acelea, care le expediază de 28 ani

MAUTHNER ÖDÖN Furnisorul Curtii Regale în BUDA-PESTA.

Cancelaria și depozitele: Str. Rottenbiller 33. Localul de vânzare: Str. Andrassy 23.

Catalogul ilustrat, de 226 pagini, se trimite la cerere gratuit și franco.

Import de cafea și Tea etc.

Domnul **Romul Pascu**, comerciant în Fiume, posedă mare depozit de coloniale și fructe sudice (portocale, lămâi, mandaline). Efectuește prompt și culant tot felul de mărfuri de băcănie în pachete postale de 5 kilograme.

Asemenea exoperează comande de cumpărări și vânzări de produse, precum: cucuruz, grâu, mazere, linte în cantități mai mici și cu vagonul.

Informațiuni și preț-curent la cerere să trimită gratuit, alăturând o marcă de 10 fil.

S încurajem serios pe
oș uzătorii noștri români

ALTOI

de viță de vie ireproșabili precum și căpeți (surcei) și rădăcini de viță de vie europeană și americană, să poată căpăta numai la

Prima școală transilvană de viță de vie din Mediaș (Medgyes)

a lui

Mihail Ambrosi, proprietar de vii și președintele comisiei de viert al societății agricole săsești din Transilvania.

PRĂVĂLIE ROMÂNEASCĂ MĂRFURI BUNE

P. T.

Am onoare a anunța publicul românesc din Orăștie și din împrejurime, că am deschis o

prăvălie românească

în Grăștie Piața mare

de ferărie, coloniale, făină și diverse articole necesare la gospodăria casei și fiind convins despre dragostea cu care este îmbrățoșată aici ori-și-care întreprindere națională — promițând totodată că-mi voi da toată silința să corăspund tuturor recerștelor unui bun și solid comerciant — rog inteligența și țărănimea română să mă sprijinească în întreprinderea mea.

Numai astfel, ajutându-ne unii pe alții, inteligență, țărănime și negustorie, vom merge înainte spre mărirea neamului nostru!

În speranța că mă veți sprijini cu dragostea cuvenită,

rămân al D-Voastră recunoscător

5—5

IOAN E. CANDREA.

SERVICIU PROMPT! PREȚURI MODERATE!

„MINERVA” INSTITUT TIPOGRAFIC ÎN ORĂȘTIE.

EFFECTUEȘTE GRICE LUCRĂRI APATINĂTOARE ARTEI TIPOGRAFICE.

Tusea!

Cine nu vrea s'o ia în seamă păcătuiește
contra sănătății proprii!

Caramellele lui Kaiser

cu marca de scutire „3 brazi”, sunt încercate și recomandate de toate autoritățile medicale ca mijloc contra tusei, răgușelei, catarrhului, flegmei și a catarrhului cronic de grumazi.

4512 atestată dovedesc că împlinesc ceea ce promit.
Pachetul de 20 și 40 bani să căpăta la farmacia

JOSEF GRAFFIUS în Orăștie.

6—34

Casse de fer și oțel sigure contra focului și spargerii

pentru păstrat bani, registre și documente în toate mărimile și formele.

Soliditate garantată.

Prețuri eftine.

A se adresa la: Prima fabrici transilvană privilegiat ces. și casse de fer și oțel

a lui

(195

R. ÖSZY

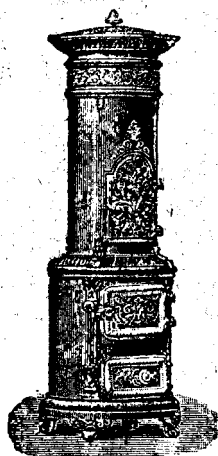
46—

Sibiu — Nagyszeben

Strada Dumbrăvii Nr. 3.

Strada Bruckenthal Nr. 5.

Preț curent ilustrat se trimite la cerere gratis și franco.

Sebe nezi

Cuptoare de fier cu aparat de regulare

Sobe și cuptoare.

Le expediază din depositul din Sibiu. — Din atelier franco la fiecare stațiune. La cerere se trimite pre-curenturi.

Deposit bogat în tase, în sirme și în place de sobă în instrumente de camin și în păstrător de instrumente de camin, pietre de sobă.

Cărbuni de peatră și Coaks 50 kilograme se aduc acasă în Sibiu. * * * * *

Carol F. Jickeli

Sibiu.

„DACIA“

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5 $\frac{1}{2}$ %.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6%.

c) depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6%.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin instituit.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de dăduri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arêndează și exarêndează realități și alte drepturi și întreprinderi de tot soiul.

—40— Direcțiunea.

THE MUTUAL

Societate pentru asigurări de viață în New-York.

Averea institutului la 31 Decembrie 1904 a fost

2.284.862.000 franci.

Contractele dela „The Mutual” sunt neatacabile după doi ani dela datul subscrierii. După un an de valabilitate se plătește suma asigurată și în cas când moartea a provenit din sinucidere sau duel. Contractele dela Mutual sunt libere de ori-ce restricțiuni atât cu privire la locuință și călătorii cât și cu privire la împlinirea datorinței militare în cas de război pe uscat și pe apă. Afară de aceasta acei indivizi cari sunț în armata comună ces. și reg., la marină, precum și rezerviști dela armata teritorială (honvéd) și glotașii în cas de mobilizare și război sunt asigurați cu valoarea deplină a sumei asigurate din contract fără cea mai mică detragere și fără de a se plăti pentru acest favor vre-o taxă deosebită.

Agentura principală în Ungaria:

Budapesta, VI., Andrassy-ut 20.

Totfelul de îndrumări și deslușiri se dau cu plăcere și la administrația acestei foi. 22—52

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

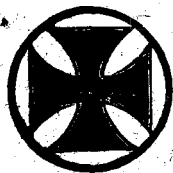
vindecă și înviează

Deosebită atențiune

rării, că acest aparat

(190)

de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-

vindecă boale vechi

de ani.

87—

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fructuri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, ausul greș, sgârșiri de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, in-

rie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale carilati. normală a medicului se vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca și se retrințe banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoare-ce „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios opriț fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreat și secretat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expedițe din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V. strada Vadász 42G. colțul strada Kálmán.